

Chelmsza - nie tylko jezioro

4/C/16

Początki Chelmszy są związane z istniejącym tutaj grodem obronnym Łoza, który w roku 1222 Konrad I Mazowiecki darował biskupowi misyjnemu Prus – Chrystianowi. W 1251 r. Chelmsza stała się siedzibą biskupstwa chelmskiego. Jednocześnie biskup Heidenryk nadał osadzie, pod nazwą Culmensee, prawa miejskie. W 1411 r. Chelmsza znalazła się w granicach państwa krzyżackiego, by w latach 1454 do 1772 pozostawać w Królestwie Polskim. Do XV w. miasto nie odgrywało większej roli politycznej i gospodarczej. Dominowały nad Chelmszą bowiem okoliczne, prężnie rozwijające się ośrodki Ziemi Chelmskiej – Toruń i Chelmsno. Swoją obecność zaznaczała jedynie, jako ośrodek administracji kościelnej. W Chelmszy odbywały się ingresy biskupów chelmskich oraz zbierały prowincjonalne synody.

Na mapie zaznaczono punkty kontrolne (PK), do których zadano pytania. Odpowiedzi na pytania, jako potwierdzenie przebiegu trasy, należy dostarczyć do organizatora.

Budowa trasy: Dariusz Mazurek
Aktualizacja: maj 2016 r.

Długość trasy: 2,7 km
Do potwierdzenia: 19 PK
wersja 1.1

Legenda

- pomnik
- krzyż
- kapliczka
- tablica
- inny obiekt

Rozwojowi miasta nie sprzyjały także liczne pożary i wojny toczone w XVII wieku. W latach 1626–1629 i 1655–1660 Chelmszę najeżdżali Szwedzi. Te i inne wydarzenia spowodowały, że miasto coraz bardziej traciło na znaczeniu. Ich kulminacyjnym momentem stało się przeniesienie w 1824 roku z Chelmszy do Pelplina siedziby diecezji chelmskiej. Koniec regresu przyniosła dopiero XIX-wieczna industrializacja. Do XIX w. większość ludności zajmowała się rolnictwem oraz częściowo rzemiosłem. W drugiej połowie XIX w. uruchomiano w Chelmszy nowe zakłady przemysłowe: cegielnię, browar, mleczarnię, zakład budowy maszyn, rzeźnię, młyny, fabrykę papy, tartak, gazownię. Bezsprzecznie jednak największą rolę odegrało tutaj wybudowanie w 1882 roku jednej z największych w Europie cukrowni. Założono pierwsze banki, rozwijało się szkolnictwo, rozrastała sieć komunikacyjna. Po odzyskaniu niepodległości Chelmsza znalazła się w granicach Polski. Liczba ludności stopniowo rosła, choć miasto opuściło wielu Niemców i niemal wszyscy Żydzi. Podczas II wojny światowej miasto zostało wcielone do III Rzeszy. Dokonano licznych mordów na miejscowej ludności polskiej, część zaś wysiedlono. Tych co zostali zmuszono do przyjęcia Niemieckiej Listy Narodowościowej.

Turystyczno-Rekreacyjna Impreza na Orientację (4/C/16)

PK 1	Zabytkowy budynek mieszkalny o ciekawej architekturze. Jaki, pamiętający czasy wojny, napis umieszczono przy płaskorzeźbie?
PK 2	Skwer z głazem upamiętniającym kpt. Mieczysława Szczepańskiego CC ps. Dębina. Gdzie zginął?
PK 3	Zabytkowa, okazała, secesyjna kamienica. Ile domofonów umieszczono przy wejściu do budynku?
PK 4	Tablica poświęcona przymusowo deportowanym do ZSRR mieszkańcom Chełmży. Na ilu uchwytach zamocowano podstawkę na kwiaty i znicze?
PK 5	Gotycki kościół św. Mikołaja z poł. XII wieku, dawna fara. Ile drewnianych krzyży ustawiono na terenie przykościelnym?
PK 6	Kamienica mieszczańska, siedziba Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej oraz Miejskiej Izby Muzealnej. Tablica pamiątkowa. W jaką rocznicę ufundowano tablicę?
PK 7	Tablica upamiętniająca wkroczenie do miasta oddziałów Wojska Polskiego. Jaka liczba wpisana została w tarczę Amazonek?
PK 8	Rynek. Fontanna. Co trzyma w rękach figurka umieszczona na szczycie fontanny? brak obiektu, punkt anulowany
PK 9	Pomnik upamiętniający najbardziej znane postaci związane z historią miasta - jego założyciela, biskupa Heidenryka oraz błogosławioną Ritę. Ile łącznie pąków zdobi wykute w metalu dwa różane krzewy?
PK 10	Gotycka bazylika konkatedralna św. Trójcy. W skarbcu przechowywany jest pewien ceramiczny garnuszek, z którym ściśle powiązane mają być losy świątyni. Według legendy, wraz z jego stłuczeniem zniszczeniu ulegnie także i kościół. Jaki jubileusz z 1966 roku wspomina tablica przy wejściu do kościoła?
PK 11	Nowy cmentarz parafialny. Pomnik ofiar wojny. Ile urn z miejsc pamięci wkomponowano w bryłę pomnika?
PK 12	Pomnik upamiętniający mieszkańców miasta zamordowanych w hitlerowskich katowniach i obozach zagłady. Tablica pamiątkowa. Jakim medalem odznaczono 13-letniego gimnazjalistę?
PK 13	Stary cmentarz parafialny zlokalizowany w miejscu dawnego kościoła św. Jerzego. Neobarokowa kaplica grobowa Zawiszów Czarnych herbu Sulima z 1879 roku. Ile lwów strzeże spokoju dusz tutaj pochowanych?
PK 14	Wolnostojąca, dwukondygnacyjna kamienica narożna. W którym roku wzniesiono budynek?
PK 15	Kamienica z figurą przedstawiającą błogosławioną Ritę. Jakie litery widnieją w kartuszu herbowym nad figurą?
PK 16	Neogotycki ratusz z wieżą zegarową. Nad wejściem do sali posiedzeń umieszczono napis gloryfikujący oszczędne i mądre rządy rajców. Jaka największa liczba widnieje na białej tabliczce przy wejściu do budynku?
PK 17	Teren po byłym cmentarzu ewangelickim, obecnie park miejski. Ile szarych, ażurowych ławek ustawiono w parku?
PK 18	Cmentarz wojenny z grobami 374 czerwonoarmistów. Pomnik. Ile gwiazd wycięto w korpusie pomnika?
PK 19	Neogotycka wieża ciśnień wzniesiona na pocz. XX wieku na potrzeby lokalnych wodociągów. Ile przeszklonych okien ma budynek od strony ul. Paderewskiego?
PK 20	Dom mieszkalny. Przedwojenna, rdzewiejąca tabliczka informacyjna. Gdzie miał swoją siedzibę ubezpieczyciel budynku?

Odpowiedzi należy przesłać na e-mail: poczta@trino.pttk.pl lub za pomocą formularza.

Przesłanie odpowiedzi oznacza zgodę na umieszczenie na liście osób, które przebyły TRIn0.

